

Vzdanie sa bez adresáta: limity práva vzdať sa v ére bezpilotných systémov

JUDr. Mag. iur. Viktória Bednár Marková, PhD.

Pan-European University, Faculty of Law , 0009-0008-5994-8978¹

Anotácia

Predkladaný článok sa venuje jednej z aktuálnych otázok v súčasnosti prebiehajúcich ozbrojených konfliktov, konkrétne momentu účinného vzdania sa vo vzťahu k bezpilotným systémom. Tradičné medzinárodné humanitárne právo vychádza z predpokladu prítomnosti adresáta, protistrany, ktorá je schopná rozpoznať a akceptovať akt vzdania sa. V článku sa hľadá odpoveď na otázku odkedy je možné v kontexte tzv. technologicky sprostredkovaného bojiska považovať vzdanie sa protistrane za účinné. Odpoveď na túto otázku je relevantná z hľadiska určenia momentu, od ktorého vzdávajúca osoba požíva ochranu ako *hors de combat*. Cieľom článku je identifikácia medzier v rovine de lege lata zhodnotenie ich dôsledkov nielen na ochranu vzdávajúcich sa osôb, ale aj z hľadiska vyvodenia medzinárodnoprávej zodpovednosti štátu za použitie sily.

Annotation

The submitted article addresses one of the pressing issues in contemporary armed conflicts, i.e. the moment of legally effective surrender in relation to unmanned systems. Traditionally, the international humanitarian law is based on the assumption of the presence of the addressee – an adversary party to the conflict with the capability to recognize and accept acts of surrender. This article examines when surrender may be considered effective in the context of a technologically mediated battlefield. The answer to this question is crucial for determining the point at which a surrendering individual acquires protection as *hors de combat*. The aim of the article is to identify the gaps on the level of de lege lata and to assess their implications not only for the protection of surrendering persons, but also from the perspective of the invocation of the international responsibility of the state for the use of force.

Klíúčové slová

vzdanie sa, bezpilotný systém, ozbrojený konflikt, hors de combat

Key words

surrender, unmanned system, armed conflict, hors de combat

¹ Tento príspevok bol vypracovaný v rámci grantového projektu VEGA č. 1/0269/26, pod názvom „Autonómne zbraňové systémy, nové technológie a medzinárodné humanitárne právo 21. storočia“.

I. Úvod

Rozvoj moderných technológií zasahuje do všetkých oblastí spoločenského života, pričom právo často nedokáže v plnej miere reflektovať dynamiku zmien, ktoré technologický pokrok prináša. Tento vývoj sa výrazne prejavuje aj v oblasti vedenia ozbrojených konfliktov, kde dochádza k transformácii prostriedkov a spôsobov vedenia bojových operácií. Popri tradičných formách vojenskej techniky sa do popredia dostávajú sofistikované technologické riešenia, akými sú najmä bezpilotné systémy, autonómne zbraňové systémy, kybernetické operácie či technológie využívajúce satelitné údaje, ktoré spoločne vytvárajú prostredie tzv. technologicky sprostredkovaného bojiska², v ktorom je kontakt medzi bojujúcimi stranami čoraz častejšie sprostredkovaný technologickými prostriedkami.

Odvetvie medzinárodného práva, ktoré upravuje ochranu určitých skupín obyvateľstva, t. j. medzinárodné humanitárne právo,³ sa vo svojej tradičnej podobe formovalo v období, keď sa ozbrojené konflikty viedli diametrálne odlišným spôsobom v porovnaní s ich dnešnými, modernými, formami. Práve preto predstavujú nielen moderné technológie, ale aj moderné spôsoby vedenia ozbrojeného konfliktu pre túto oblasť práva výzvu. V tejto súvislosti je na mieste položiť si otázku, či je medzinárodné humanitárne právo vo svojej aktuálnej podobe stále dostatočne aktuálne.

Príkladom využívania moderných technológií v súčasných ozbrojených konfliktoch je rozšírené používanie bezpilotných systémov, bežne označovaných ako drony. V kontexte medzinárodného ozbrojeného konfliktu medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou v ostatnom období sa v médiách vyskytujú informácie,⁴ že osoby – príslušníci ozbrojených síl sa vzdali týmto bezpilotným systémom. Táto na prvý pohľad paradoxná, až groteskná situácia však vyvoláva celý rad zásadných otázok v rovine medzinárodného práva.

II. Tradičný koncept vzdania sa v MHP

Jedným zo základných pravidiel medzinárodného humanitárneho práva je zákaz útokov na osoby, ktoré zložili zbraň, t. j. na *hors de combat*. Toto pravidlo predstavuje aplikáciu princípov ľudskosti a vojenskej

² Tento pojem nie je v odbornej literatúre ustálený, ide opisné označenie použité autorkou, ktoré nadväzuje na už existujúce a v súčasnosti využívané koncepty „*technology-saturated battlefield*“ a „*shifting battlefield*“ reflektujúce narastajúcu mieru zapojenia technológií v ozbrojenom konflikte. Bližšie pozri : HRNČIAR, M., KOMPAN, J., NOHEL, J. 2025. The Future of the Battlefield: Technology-Driven Predictions in the Land Domain. In: *Revista Científica General José María Córdova*. 2025, roč. 23, č. 49, s. 277–296. alebo STEWART, Ruben. 2025. The Shifting Battlefield: Technology, Tactics, and the Risk of Blurring Lines in Warfare. In: *Humanitarian Law & Policy Blog (ICRC)* [online]. 22 May 2025 [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://blogs.icrc.org/law-and-policy/2025/05/22/the-shifting-battlefield-technology-tactics-and-the-risk-of-blurring-lines-of-warfare/>.

³ Na účely tohto článku sú využívané pojmy „*medzinárodné humanitárne právo*“ a „*právo ozbrojených konfliktov*“ ako synonymá.

⁴ Napríklad: HAMLING, D. 2024. Giving Up To The Drone: Ukraine Encourages “Non-Contact Surrender”. In: *Forbes* [online]. 14 August 2024 [cit. 2026-04-01]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/davidhambling/2024/08/14/giving-up-to-the-drone-ukraine-encourages-non-contact-surrender/>; alebo O’GRADY, Siobhán. 2025. Russians’ surrender to Ukrainian robot marks further transformation of war. In: *The Washington Post* [online]. 20 October 2025 [cit. 2026-04-01]. Dostupné na: <https://www.washingtonpost.com/world/2025/10/20/ukraine-russia-battlefield-land-drones/>

nevyhnutnosti v praxi. Vychádza z premisy, že útok na osobu, ktorá zložila zbraň nie je možné obhájiť princípom vojenskej nevyhnutnosti.⁵

Napriek tomu, že samotný akt vzdania sa protivníkovi je starý ako vojna sama, právo ozbrojeného konfliktu vo svojej zmluvnej a obyčajovej podobe sa začína objavovať v 19. – 20. storočí.⁶ Zákaz útokov na osoby, ktoré sa vzdali, bol obsiahnutý v článku 60 Lieberovho Kódexu.⁷ Uvedené ustanovenie obsahovalo vo svojej podstate jedno zo základných pravidiel práva ozbrojených konfliktov, t. j. zákaz neposkytnutia milosti. Označuje sa tým situácia, v ktorej sa vzdanie sa neprijíma, a tým dochádza k odopretiu ochrany života osobám, ktoré jasne vyjadrili svoj úmysel vzdať sa.⁸ Priamo uvedený článok obsahuje dnes už obsolétnu výnimku z tohto pravidla v prípadoch, kedy záchrana veliteľa alebo jednotky znemožňuje zaoberať sa zajatcami.⁹

Okrem už spomínaného Lieberovho kódexu je problematika vzdania sa, resp. zákaz neposkytnutia milosti bez výnimky obsiahnutý aj v Bruselskej deklarácii z roku 1874.¹⁰ Obdobne, o šesť rokov neskôr prijatý Oxfordský manuál vo svojom článku 9(b) obsahoval zákaz „*raniť alebo usmrtiť nepriateľa, ktorý sa bezpodmienečne vzdal alebo sa nachádza v stave neschopnosti boja, rovnako ako vopred deklarovat neposkytnutie milosti, a to aj vo vzťahu k osobám, ktoré o ňu explicitne nepožiadali*“.¹¹ Napriek právnej nezáväznosti Bruselskej deklarácie a Oxfordského manuálu je prínos týchto dokumentov pre vývoj moderného medzinárodného práva ozbrojených konfliktov neodškriepiteľný, čo je zreteľné aj na skutočnosti, že tieto dokumenty postavili základy pre dva Haagske dohovory o pozemnej vojne z rokov 1899 a 1907.¹²

Práve Štvrtý Haagsky dohovor z roku 1907¹³ Haagsky dohovor o zákonoch a obyčajoch pozemnej vojny vo svojom článku 23(c) explicitne zakazuje usmrtenie alebo zranenie nepriateľa, ktorý po zložení zbraní alebo po tom, čo už nemá prostriedky obrany, bezpodmienečne kapituloval. V nadväznosti na uvedené článok 23(d) zakazuje veliteľom vydať rozkaz o tom, že nebude poskytnutá milosť.¹⁴ Napriek tomu, že ide o historicky starší dokument, predstavuje aj v súčasnosti jeden z najdôležitejších pilierov medzinárodného humanitárneho práva.

⁵ SCHMITT, M. N. 2018. The Rule of Surrender in International Humanitarian Law. In: *Israel Law Review*. 2018, roč. 51, č. 1, s. 3.

⁶ *Ibid.*, s. 6.

⁷ WAR DEPARTMENT. *General Orders No. 100: Instructions for the Government of Armies of the United States in the Field (Lieberov Kódex)*. 24 April 1863.

⁸ REEVES, S., WALLACE, D. A., HART, C. 2023. Technologically Enabled Surrender Under the Law of Armed Conflict. In: *Chicago Journal of International Law (Online)*. 2023, roč. 2, č. 2 [online]. [cit. 2026-04-02]. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=4502533>, s. 76.

⁹ SOLIS, G. D. 2010. *The Law of Armed Conflict: International Humanitarian Law in War*. Cambridge : Cambridge University Press, 2010, s. 43.

¹⁰ Project of an International Declaration concerning the Laws and Customs of War (Bruselská deklarácia). 27 August 1874, čl. 13 písm. d).

¹¹ The Laws of War on Land (Oxfordský Manuál). 1880, čl. 9 písm. b).

¹² REEVES, S.; WALLACE, D. A.; HART, C. 2023. Technologically Enabled Surrender Under the Law of Armed Conflict. In: *Chicago Journal of International Law (Online)*. 2023, roč. 2, č. 2 [online]. [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=4502533>, s. 76.

¹³ Haagsky dohovor o zákonoch a obyčajoch pozemnej vojny (Haagsky dohovor IV). 18. októbra 1907, čl. 23 písm. c).

¹⁴ *Ibid.*, čl. 23 písm. d).

Ďalším významným dokumentom práva ozbrojených konfliktov, ktorý sa venuje problematike vzdania sa, sú Dodatkové protokoly k Ženevským dohovorom. Dodatkový protokol I o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov upravuje vo svojom článku 40 zákaz vydania rozkazu, aby neboli ponechaní žiadni preživší ako aj zákaz vyhrážať sa protivníkovi takýmto konaním alebo viesť bojové operácie na tomto základe.¹⁵ Na uvedené ustanovenie nadväzuje článok 41, ktorý reflektuje obyčajové pravidlo práva ozbrojených konfliktov¹⁶, podľa ktorého osoba, ktorá je vyradená z boja alebo by za vyradenú z boja mala byť považovaná (*hors de combat*), nesmie byť cieľom útoku. Pod pojmom *hors de combat* sa rozumejú osoby, ktoré sú vyradené z boja, *inter alia*¹⁷, jasným vyjadrením svojho úmyslu vzdať sa. Súčasťou definície osôb vyradených z boja je aj kumulatívna podmienka, že sa zdržiavajú akýchkoľvek nepriateľských činov a nepokúšajú sa o útek.¹⁸ Pre komplexnosť pochopenia konceptu *hors de combat* je potrebné doplniť, že civilné osoby nespádajú pod túto definíciu. Ochranu ako *hors de combat* môžu požívať iba osoby, ktoré v minulosti mali status kombatanta.¹⁹

Relevancia inštitútu vzdania sa a jeho aplikácia v oboch druhoch ozbrojených konfliktov, t. j. medzinárodných aj ozbrojených konfliktov, ktoré nemajú medzinárodnú povahu je zjavná aj z faktu, že odkaz naň je možné nájsť v Spoločnom článku 3 Ženevských dohovorov. Spoločný článok 3, ktorý predstavuje základný právny rámec ochrany určitých skupín osôb počas ozbrojených konfliktov, ktoré nemajú medzinárodnú povahu nariaďuje humánne zaobchádzať s osobami, ktoré sa vzdali, resp. boli iným spôsobom vyradené z boja.²⁰ V kontexte ozbrojených konfliktov, ktoré nemajú medzinárodnú povahu sa ochrana osôb, ktoré sa vzdali vyskytuje okrem spoločného článku 3 k Ženevským dohovorom aj priamo v texte Dodatkového protokolu II, konkrétne v jeho článku 4.²¹

Ochrana osôb, ktoré sa vzdali je zvýraznená aj v rámci medzinárodného trestného práva – Rímsky štatút Medzinárodného súdneho dvora zakazuje útoky na osoby, ktoré sa vzdali v oboch druhoch ozbrojených konfliktov.²²

Obyčajovú povahu ochrany osôb, ktoré sa vzdali, potvrdil aj Medzinárodný výbor Červeného kríža. Viaceré štáty toto pravidlo zahrnuli aj vo svojich vojenských manuáloch, ktoré síce nie sú právne

¹⁵ Dodatkový protokol I k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov. 1977, čl. 40.

¹⁶ INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. *Practice Relating to Rule 47: Attacks Against Persons Hors de Combat* [online]. [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://ihl-databases.icrc.org/en/customary-ihl/v1/rule47>.

¹⁷ Ďalšími situáciami, kedy sa osoba stáva *hors de combat* sú situácie, kedy sa osoba dostala do moci druhej strany, alebo padla do bezvedomia alebo je inak vyradená z dôvodov zranenia, alebo choroby, a je teda neschopná sa brániť. Pozri bližšie čl. 41 Dodatkového protokolu I k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov.

¹⁸ *Ibid.*

¹⁹ MILANOVIĆ, M. 2022. Treatment of Persons Hors de Combat in the Russo-Ukrainian War. In: *EJIL: Talk!* [online]. 7 March 2022 [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://www.ejiltalk.org/treatment-of-persons-hors-de-combat-in-the-russo-ukrainian-war/>

²⁰ Ženevské dohovory z 12. augusta 1949. Spoločný čl. 3.

²¹ „Zakazuje sa vydať rozkaz, že nikto neostane nažive.“ Dodatkový protokol II k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí nemedzinárodných ozbrojených konfliktov. 1977, čl. 4.

²² Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu. 1998, čl. 8.

záväzné, avšak aj z tejto skutočnosti je možné vyvodiť existenciu prax štátov podporujúcu uvedený záväzok.²³

Jeden z najprepracovanejších vojenských manuálov – Vojenský manuál Ministerstva obrany Spojených štátov amerických (DoD Manuál)²⁴ rozpracováva problematiku určenia okamihu účinného vzdania sa do rúk nepriateľa. V zmysle DoD Manuálu musí vzdanie sa spĺňať nasledujúce kumulatívne podmienky: musí byť (1) skutočné, (2) jasné a bezpodmienečné a (3) uskutočnené za okolností, ktoré umožňujú protivníkovi jeho prijatie. Prvá podmienka, t.j. skutočné vzdanie sa predpokladá absenciu úmyslu predstierať vzdanie sa.²⁵ V súvislosti s druhým kritériom – jasnosťou a bezpodmienečnosťou vzdania sa je rozhodujúcim konkrétne konanie vzdávajúceho sa kombatanťa, prostredníctvom ktorého je jeho úmysel navonok prezentovaný.²⁶

Ak má vzdanie sa spĺňať požiadavku jasnosti a bezpodmienečnosti, je vzdávajúci sa kombatant povinný odložiť všetky zbrane. Zároveň musí bezodkladne ukončiť akékoľvek nepriateľské konanie alebo odpor, ako aj akékoľvek prejavy nepriateľského úmyslu, vrátane pokusov o útek či ničenia predmetov, dokumentov alebo vybavenia s cieľom zabrániť ich získaniu protivníkom. Typickým znakom vzdania sa je zdvihnutie rúk nad hlavu, čím osoba signalizuje, že nemá v úmysle použiť zbraň ani pokračovať v boji. Naopak, mávanie bielou vlajkou nie je možné jednoznačne považovať za prejav vzdania sa, ale skôr za signál záujmu o rokovanie. Vzdanie sa musí byť zároveň „bezpodmienečné“, teda nesmie byť viazané na splnenie určitých podmienok. Kombatant, ktorý ponúka vzdanie sa len za splnenia konkrétnych podmienok, nenadobúda postavenie *hors de combat* dovtedy, kým nie je takáto ponuka prijatá.²⁷

Kritérium realizovateľnosti sa vzťahuje predovšetkým na otázku, či je za konkrétnych okolností prakticky uskutočniteľné a zároveň bezpečné prevziať vzdávajúcu sa osobu do moci protivníka. Ide teda o objektívne posúdenie situácie na bojisku, a nie o subjektívne preferencie alebo pohodlie bojujúcej protistrany. Analogicky možno poukázať na situáciu mesta, ktoré nemožno považovať za „nebránené“ (a teda *de facto* kapitulované), pokiaľ nie je otvorené okamžitému fyzickému obsadeniu nepriateľskými silami. Realizovateľnosť prijatia vzdania sa je potrebné posudzovať s ohľadom na konkrétne bojové okolnosti. Napríklad v situácii, keď obsluha protiletadlového systému vedie paľbu na nepriateľské lietadlo a krátko pred útokom ďalšieho lietadla signalizuje vzdanie sa, nie je pre posádku útočiaceho lietadla reálne možné pristáť a vzdanie sa prijať. Rovnako vojak nachádzajúci sa v bezprostrednej blízkosti nepriateľského obranného postavenia počas prebiehajúceho útoku svojej jednotky nemôže odhodiť zbraň a zdvihnúť ruky s legitímnym očakávaním, že obranca bude schopný jeho vzdanie sa prijať, keď súčasne čelí pokračujúcemu útoku. Hoci kritérium realizovateľnosti zahŕňa posúdenie, či je

²³ INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. *Practice Relating to Rule 47: Attacks Against Persons Hors de Combat* [online]. [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://ihl-databases.icrc.org/en/customary-ihl/v1/rule47>.

²⁴ UNITED STATES. Department of Defense. Office of General Counsel. *Department of Defense Law of War Manual*. June 2015 (updated July 2023) [online]. [cit. 2026-04-05]. Dostupné na: <https://media.defense.gov/2023/Jul/31/2003271432/-1/-1/0/DOD-LAW-OF-WAR-MANUAL-JUNE-2015-UPDATED-JULY%202023.PDF>

²⁵ Porušenie tejto podmienky sa subsumuje pod porušenie zákazu zvierolomnosti, ktorá predstavuje zásadné porušenie medzinárodného práva ozbrojených konfliktov. Dodatkový protokol I k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov. 1977, čl. 37.

²⁶ SCHMITT, Michael N. 2018. The Rule of Surrender in International Humanitarian Law. In: *Israel Law Review*. 2018, roč. 51, č. 1, s. 23.

²⁷ UNITED STATES. Department of Defense. *Department of Defense Law of War Manual (DoD Manual)*, s. 246.

možné prevziať vzdávajúce sa osoby do moci protivníka, nevzťahuje sa na otázku následnej starostlivosti o zadržané osoby. Ponuku vzdania sa preto nemožno odmietnuť len z dôvodu, že by bolo vojensky nepohodlné alebo nepraktické zabezpečiť stráženie či starostlivosť o vojnových zajatcov.²⁸

Z vyššie uvedeného vyplýva, že právne účinné vzdanie sa je podmienené splnením viacerých kumulatívnych kritérií, a to jeho skutočnosťou, jasnosťou a bezpodmienečnosťou, ako aj realizovateľnosťou jeho prijatia zo strany protivníka. Tieto požiadavky reflektujú základnú logiku medzinárodného humanitárneho práva, ktorá vychádza z potreby zabezpečiť ochranu osôb, ktoré sa prestali zúčastňovať na nepriateľských aktoch, pri súčasnom zohľadnení reálnych podmienok vedenia ozbrojených konfliktov.

Pre posúdenie aplikovateľnosti uvedených kritérií v súčasnom technologickom prostredí je však nevyhnutné najskôr priblížiť povahu a základné charakteristiky bezpilotných systémov, ktoré zohrávajú čoraz významnejšiu úlohu v moderných ozbrojených konfliktoch.

III. Bezpilotné systémy

Bezpilotné systémy (*Unmanned Systems*) predstavujú kategóriu prostriedkov vedenia ozbrojeného konfliktu, ktoré sú schopné vykonávať úlohy bez priamej prítomnosti ľudskej osoby na palube alebo v priestore ich operácie. Tieto systémy sú spravidla riadené na diaľku ľudským operátorom alebo fungujú v rôznej miere autonómie prostredníctvom algoritmov a senzorických vstupov. Spoločným znakom je ich schopnosť operovať v prostrediach, ktoré sú pre človeka nebezpečné, ťažko prístupné alebo takticky nevhodné.

Analýza recentných ozbrojených konfliktov od roku 2000 poukazuje na stabilný nárast využívania bezpilotných bojových prostriedkov v taktických operáciách. Tieto systémy boli nasadené vo viacerých konfliktných oblastiach, vrátane Iraku, Afganistanu, Azerbajdžanu, bojov medzi Izraelom a Hizballáhom, v Gruzínsku, v Pásme Gazy, v Sýrii, Líbyi a najmä v rusko-ukrajinskom konflikte, ktorý eskaloval do formy úplnej invázie vo februári 2022.²⁹ Práve invázia Ruskej federácie premenila Ukrajinu na testovacie laboratórium budúcich ozbrojených konfliktov. Na vojnovom fronte rastie dopyt nielen po vzdušných bezpilotných systémoch, ale aj po pozemných, ktoré sa pohybujú na kolesách alebo pásoch a sú ovládané rádiovým signálom. Ich veľkosť sa pohybuje od zariadení menších ako mikrovlnná rúra až po systémy schopné prepravovať viacero osôb.³⁰

Z technologického hľadiska možno bezpilotné systémy, resp. bezpilotné vozidlá definovať ako „*elektromechanický systém bez prítomnosti ľudského operátora na palube, ktorý je schopný využívať svoju energiu na plnenie navrhnutých misií*“.³¹

²⁸ Tamže, s.246-247.

²⁹ SZULC, T. 2025. Methods and Techniques for Countering Unmanned Combat Assets on the Modern Battlefield. In: *Science & Military Journal*. 2025, roč. 20, č. 2, s. 5.

³⁰ O'GRADY, S. 2025. Russians' surrender to Ukrainian robot marks further transformation of war. In: *The Washington Post* [online]. 20 October 2025 [cit. 2026-04-05]. Dostupné na: <https://www.washingtonpost.com/world/2025/10/20/ukraine-russia-battlefield-land-drones>.

³¹ NATIONAL INSTITUTE OF STANDARDS AND TECHNOLOGY. *Autonomy Levels for Unmanned Systems (ALFUS) Framework, Volume I: Terminology*. Special Publication 1011, Version 1.1. September 2004.

Napriek rastúcemu významu a použitiu týchto technológií v moderných ozbrojených konfliktoch, stále absentuje jednotná definícia týchto systémov, či už v medzinárodnom práve alebo vo vojenských manuáloch.

Delenie bezpilotných systémov je možné z viacerých hľadísk. Najrozšírenejšie delenie, t.j. delenie podľa prostredia, v ktorom systém operuje, delí bezpilotné systémy na vzdušné bezpilotné systémy (UAV), pozemné bezpilotné systémy (UGV), námorné bezpilotné systémy (UMV), podvodné bezpilotné systémy (UUV) a hybridné bezpilotné systémy schopné operovať na zemi aj vo vzduchu (UGV/UAV). Ďalším delením bezpilotných systémov je delenie podľa ich veľkosti na veľké (full size), malé, mini, mikro a nano. Rozličné druhy bezpilotných systémov plnia rôzne úlohy v rámci ozbrojených konfliktov. Ďalším kritériom delenia bezpilotných systémov je delenie založené na úlohách, ktoré tieto systémy plnia v rámci misie. Podľa tohto kritéria rozlišujeme napríklad útočné, transportné, alebo prieskumné bezpilotné systémy.³² Bepilotné bojové systémy možno z hľadiska stupňa autonómie klasifikovať do troch základných kategórií, ktoré odrážajú mieru zapojenia človeka do rozhodovacieho procesu. Poloautonómne systémy (človek v slučke, resp. *human-in-the-loop*) sú charakteristické tým, že napriek schopnosti identifikovať ciele a iniciovať použitie sily po aktivácii, vyžadujú explicitnú autorizáciu človeka na vykonanie zásahu. Autonómne systémy s dohľadom operátora (človek na slučke, resp. *human-on-the-loop*) disponujú schopnosťou samostatne vyberať ciele a aplikovať silu bez priamej ľudskej autorizácie, pričom však zostávajú pod kontinuálnym dohľadom operátora, ktorý je oprávnený zasiahnuť a ich činnosť modifikovať alebo prerušiť. Naopak, plne autonómne systémy (človek mimo slučky, resp. *human-out-of-the-loop*) fungujú bez akejkoľvek formy ľudskeho zásahu, keďže po aktivácii vykonávajú výber cieľov a použitie sily úplne nezávisle od človeka.³³ Táto klasifikácia má zásadný význam nielen z technologického, ale aj z právneho a etického hľadiska, najmä v kontexte aplikácie pravidiel medzinárodného humanitárneho práva.

IV. Moment právne účinného vzdania sa v podmienkach bezpilotných systémov

História „bezkontaktného“ vzdania sa v ozbrojených konfliktoch siaha do roku 1991, kedy v rámci Vojny v Perskom zálive bezpilotný systém amerického námorníctva, RQ-2 Pioneer, vykonával prieskum zameraný na vyhodnotenie úspešnosti a následkov delostreleckej paľby americkej bojovej lode USS Wisconsin. Počas svojho preletu nízko nad ostrovom Faylaka neďaleko Kuvajtu sa objavilo približne 40 irackých vojakov, pričom svojimi gestami signalizovali úmysel vzdať sa.³⁴ Tento incident sa zapísal do vojenskej histórie ako prvý prípad vzdania sa bezpilotnému prostriedku. Hoci dobové médiá interpretovali túto situáciu s istou dávkou irónie, z pohľadu irackých príslušníkov ozbrojených síl išlo o racionálne rozhodnutie. Vzhľadom na skutočnosť, že spomínaný RQ-2 Pioneer slúžil na navádzanie delostreleckej paľby bojovej lode, z ich subjektívneho pohľadu mohla jeho prítomnosť znamenať jediné – pokračovanie útoku, resp. riziko jeho bezprostredného pokračovania.³⁵

³² SZULC, T. 2025. Methods and Techniques for Countering Unmanned Combat Assets on the Modern Battlefield. In: *Science & Military Journal*. 2025, roč. 20, č. 2, s. 6.

³³ BEDNÁR, D. 2025. *Postmoderné výzvy medzinárodného práva ozbrojených konfliktov*. Habilitačná práca. Trnava : Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2025, s. 59–60.

³⁴ NATIONAL AIR AND SPACE MUSEUM. *Pioneer RQ-2A UAV* [online]. [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: https://airandspace.si.edu/collection-objects/pioneer-rq-2a-uav/nasm_A20000794000.

³⁵ HAMBLING, D. 2024. Giving Up To The Drone: Ukraine Encourages “Non-Contact Surrender”. In: *Forbes* [online]. 14 August 2024 [cit. 2026-04-06]. Dostupné na:

Ako bolo na viacerých miestach v tomto článku už spomenuté, v súčasných ozbrojených konfliktoch je vzdanie sa bezpilotným systémom extrémne rozšírené, najmä v rámci ozbrojeného konfliktu medzi Ukrajinou a Ruskou federáciou. Uvedené je podporené aj skutočnosťou, že obe strany konfliktu využívajú malé kvadroptéry typu DJI³⁶ Mavic, ktoré dokážu operovať v nízkej letovej výške a súčasne zotrvať nad určitým miestom³⁷. Z tohto dôvodu je kombatanť schopný bezpilotné systémy zo zeme vizuálne identifikovať a súčasne je operátor bezpilotného systému schopný mať vďaka prenosu obrazu prehľad o správaní sa kombatanť, vrátane posúdenia, či je (stále) ozbrojený, resp. či signalizuje úmysel vzdať sa.

Okrem využívania vzdušných bezpilotných systémov v rámci procesu vzdania sa zohral v júni roku 2025 dôležitú úlohu aj pozemný bezpilotný systém. Vzdanie sa ruských vojakov diaľkovo ovládanému pozemnému bezpilotnému systému na severovýchodnom fronte predstavovalo prvý prípad v rámci tohto ozbrojeného konfliktu, kedy Ukrajina obsadila určité územie a zajala vojnových zajatcov s pomocou tohto typu zariadenia. Išlo konkrétne o malý kolesový robot, ktorý niesol okolo 63 kg výbušnín.³⁸ Pozemné bezpilotné systémy, ktoré boli kedysi skôr výnimočné, dnes rýchlo menia charakter vojny – nielen tým, že zabezpečujú zásobovanie a evakuáciu jednotiek na fronte, ale aj tým, že sa priamo podieľajú na útočných operáciách. Hoci ich využívajú obe strany konfliktu, Ukrajina ich cielene vyvíja tak, aby znižovala straty na životoch a šetrila obmedzené ľudské zdroje v konflikte s početnejším protivníkom.

Fenomén vzdania sa bezpilotnému systému prináša so sebou veľkú výhodu- absenciu strachu, ktorý predstavuje často jednu z hlavných prekážok vzdania sa. Vzdávajúca strana sa po zložení zbrane obáva o svoj život³⁹, druhá strana sa zasa obáva, že vzdávajúci svoj prejav vôle len predtiera a chce využiť situáciu vo svoj prospech.⁴⁰ Práve bezpilotný systém ako medzičlánok medzi vzdávajúcim sa a operátorom predstavuje efektívny prostriedok zmiernenia strachu.⁴¹ Prostredníctvom bezpilotného systému je vzdávajúci sa príslušník ozbrojených síl navigovaný na konkrétne miesto, pričom mu

<https://www.forbes.com/sites/davidhambling/2024/08/14/giving-up-to-the-drone-ukraine-encourages-non-contact-surrender>.

³⁶ DJI. *Official Website* [online]. [cit. 2026-04-06]. Dostupné na: <https://www.dji.com/>

³⁷ HAMBLING, D. Giving Up To The Drone: Ukraine Encourages “Non-Contact Surrender”. In: *Forbes* [online]. 14 August 2024 [cit. 2026-04-06]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/davidhambling/2024/08/14/giving-up-to-the-drone-ukraine-encourages-non-contact-surrender>.

³⁸ O’GRADY, S. Russians’ surrender to Ukrainian robot marks further transformation of war. In: *The Washington Post* [online]. 20 October 2025 [cit. 2026-04-07]. Dostupné na: <https://www.washingtonpost.com/world/2025/10/20/ukraine-russia-battlefield-land-drones/>.

³⁹ KIRICHENKO, D. Russian Soldiers Are Now Surrendering to Ukrainian Drones and Robots. In: *Forbes* [online]. 11 March 2026 [cit. 2026-04-08]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/davidkirichenko/2026/03/11/russian-soldiers-are-now-surrendering-to-ukrainian-drones-and-robots/>.

⁴⁰ Obe situácie predstavujú zásadné porušenia medzinárodného humanitárneho práva a je možné ich subsumovať pod vierolomnosť.

⁴¹ Ukraine’s new use for drones: persuading Russians to surrender. In: *The Times* [online]. [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/ukraine-drones-russian-surrender-70ghv3x2>

bezpilotný systém prikáže si ľahnúť, alebo odstrániť vrchné vrstvy uniformy, aby bolo zjavné, že neskrýva ďalšie zbrane a v tejto polohe čakať na príchod ukrajinských príslušníkov ozbrojených síl.⁴²

Využívanie bezpilotných systémov v procese vzdania sa zároveň nadobúda nové, technologicky sprostredkované formy. Bezpilotné systémy operujúce nad nepriateľskou líniou zhadzujú letáky s QR kódmi, ktoré obsahujú linky na šifrovanú komunikačnú platformu, ktorá umožňuje iniciovať proces vzdania sa. Ukrajina zriadila v rámci svojej iniciatívy *Chcem žiť (I want to live)* kontaktnú krízovú linku, pre príslušníkov ruských ozbrojených síl, ktorá poskytuje organizovaný a relatívne bezpečný mechanizmus vzdania sa mimo bezprostredného bojového kontaktu.⁴³

Napriek tomu, že využitie bezpilotných systémov v procese vzdania sa so sebou prináša mnohé výhody, ktoré sú spomenuté vyššie, z hľadiska práva daná situácia prináša niekoľko otázok. Najpálčivejšou z nich stále ostáva otázka kedy je takéto vzdanie sa právne účinné. Odpoveď na túto otázku je dôležitá z hľadiska časového momentu, odkedy osoba, ktorá sa vzdala získava postavenie *hors de combat* a súčasne požíva ochranu priznanú medzinárodným humanitárnym právom priznanú osobám vylúčeným z boja.

Už spomínaný článok 41 Dodatočného protokolu I k Ženevským dohovorom zakotvuje, že osoba je považovaná za *hors de combat*, ak (okrem iného) jasne vyjadrí úmysel vzdať sa a súčasne nepredstavuje bezprostrednú hrozbu pre protistranu. V úvodnej kapitole tohto článku bol podrobený analýze test účinného vzdania sa. Z jeho krokov sa v kontexte vzdania sa bezpilotným systémom ako problematický javí práve krok druhý, t. j. rozpoznateľnosť prejavu vzdania sa protivníkom. Napriek tomu, že moderné bezpilotné systémy disponujú modernými technológiami a umožňujú vizuálny kontakt medzi operátorom takéhoto systému a osobou, ktorá sa vzdáva, je potrebné si uvedomiť, že tento kontakt je stále „iba“ sprostredkovaný. Schopnosť operátora bezpilotného systému rozpoznať a správne interpretovať správanie osoby, ktorá sa plánuje vzdať, preto do značnej miery závisí od poveternostných a svetelných podmienok, prípadne časového oneskorenia medzi realitou a tým, čo vidí operátor. V tomto kontexte vzniká ďalšia otázka- je na právne účinné vzdanie sa dostačujúce, aby sa osoba vzdala systému, alebo k právnym účinkom vzdania sa dochádza „až“ keď je tento prejav vôle vzdávajúceho rozpoznaný ľudským operátorom?

V rámci programu „*I want to live*“ je úvodný prejav vôle vzdať sa urobený voči ukrajinskému operátorovi cez telefón, webovú stránku alebo prostredníctvom sociálnych sietí.⁴⁴ Na rozdiel od tradičných situácií vzdania sa v rámci pozemných operácií, pri ktorých dochádza k bezprostrednej časovej a priestorovej súvislosti medzi prejavom vôle vzdať sa a samotným aktom fyzického vzdania sa, v prípade iniciatívy „*I*

⁴² SANTORA, M. Surrender to a Drone? Ukraine Is Urging Russian Soldiers to Do Just That. In: *The New York Times* [online]. 20 December 2022 [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2022/12/20/world/europe/ukraine-russia-surrender-drone.html>

⁴³ STROZEWSKI, Z. 2022. 'I Want to Live' Project Reveals How Hotline Captures Russian Soldiers. In: *Newsweek* [online]. 16 November 2022 [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://www.newsweek.com/i-want-live-project-reveals-how-hotline-captures-russian-soldiers-1760018>.

⁴⁴ SANTORA, M. 2022. Surrender to a Drone? Ukraine Is Urging Russian Soldiers to Do Just That. In: *The New York Times* [online]. 20 December 2022 [cit. 2026-04-06]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2022/12/20/world/europe/ukraine-russia-surrender-drone.html>

want to live“ dochádza k ich disociácii, keď je čas a miesto fyzického vzdania sa koordinované vopred.⁴⁵ Uvedené znamená, že samotný prejav úmyslu ruského vojaka vzdať sa ukrajinskej strane ešte neznamená, že tento vojak nadobúda status *hors de combat*. Predstavme si situáciu, v ktorej sa ruský vojak rozhodne ešte počas vyčkávania na vhodný moment, zotrvať so svojou jednotkou. Ak komбатant zotrvá so svojou jednotkou a čaká na vhodný moment, kedy ju opustí a presunie sa na miesto určené pre fyzické vzdanie sa, nemožno ho považovať za osobu vyradenú z boja. Napriek tomu, že vyjadril úmysel vzdať sa v budúcom čase, ide o prejav, ktorý nie je ani jednoznačný, ani bezpodmienečný,⁴⁶ a preto predstavuje uvedená osoba v tomto čase stále legitímny cieľ útoku.⁴⁷

V tomto štádiu je totiž prejav vzdania sa explicitne podmienený, a to tak z hľadiska času, ako aj miesta, keďže samotné vzdanie sa má byť realizované až v budúcnosti na konkrétnom dohodnutom mieste stretnutia s ukrajinskými silami. Program „*I want to live*“ možno preto skôr chápať ako ponuku na vyjednanie podmienok vzdania sa. Samotné využitie tohto programu na vyjadrenie úmyslu vzdať sa v budúcnosti predstavuje akt vyjednávania, ktorý sám osebe nepostačuje na kvalifikovanie osoby ako *hors de combat*.⁴⁸

Aj v prípade, že by sa v rámci takýchto budúcich rokovaní dosiahla dohoda o pláne vzdania sa, zostáva pre ukrajinskú stranu nejasné, aký je skutočný úmysel daného vojaka, predovšetkým pokiaľ sa naďalej nachádza v priestore kontrolovanom ruskými silami. Existuje pritom množstvo príležitostí a zároveň silné motivačné faktory, ktoré môžu viesť k zmene rozhodnutia ešte pred samotnou realizáciou vzdania sa. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ vojak zostáva súčasťou svojej jednotky, nemožno ho považovať za *hors de combat*, bez ohľadu na to, že deklaruje svoj budúci úmysel vzdať sa.⁴⁹

V momente, keď ruský komбатant opustí ruskú bojovú líniu a príde na vopred určené miesto, bude jeho vzdanie sa prebiehať prostredníctvom už tradičných úkonov ako je odloženie zbraní alebo podriadenie sa rozkazom protistrany. Ako treba pristupovať k situácii, kedy ruský komбатant opustí jednotku na základe pokynov a súradníc, ktoré získal v rámci svojho úmyslu zapojiť sa do iniciatívy „*I want to live*“? Podľa informácií dostupných z médií sú vojaci v týchto prípadoch inštruovaní, aby sa dostavili na miesto určené súradnicami a počkali na tomto mieste na príchod kvadroptéry, ktorá ich naviguje na miesto skutočného, fyzického vzdania sa a zajatia.⁵⁰

V tejto fáze ruskí vojaci zdvihnú ruky, pričom bezpilotný systém, ktorého pohyb je prispôsobený rýchlosti ich chôdze, im ukazuje, ktorým smerom majú postupovať k ukrajinským silám. Je možné konštatovať, že od tohto momentu až do samotného fyzického vzdania sa ukrajinským jednotkám je

⁴⁵ REEVES, S., WALLACE, D.A., HART, C. 2023. Technologically Enabled Surrender Under the Law of Armed Conflict. In: *Chicago Journal of International Law (Online)*. 2023, roč. 2, č. 2 [online]. [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=4502533>, s. 92.

⁴⁶ Haagsky dohovor (IV) o zákonoch a obyčajoch pozemnej vojny. 1907, čl. 23 písm. c).

⁴⁷ *Ibid.*

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ REEVES, S., WALLACE, D. A., HART, C. 2023. Technologically Enabled Surrender Under the Law of Armed Conflict. In: *Chicago Journal of International Law (Online)*. 2023, roč. 2, č. 2 [online]. [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=4502533>, s. 93

⁵⁰ SANTORA, M. 2022. Surrender to a Drone? Ukraine Is Urging Russian Soldiers to Do Just That. In: *The New York Times* [online]. 20 December 2022 [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2022/12/20/world/europe/ukraine-russia-surrender-drone.html>

ruských kombatantov možné považovať za *hors de combat*.⁵¹ Podľa nášho názoru uvedený prístup koreluje s podstatou celého medzinárodného práva ozbrojených konfliktov, ktoré je založené na vyvažovaní medzi jeho dvoma základnými princípmi – princípom ľudskosti a vojenskej nevyhnutnosti. Z praktického hľadiska nepredstavuje ruský kombatant od okamihu stretnutia sa s bezpilotným systémom, odložením zbrane a nasledovaním tohto systému hrozbu pre protistranu, a teda podľa nášho názoru nie je možné odôvodniť od tohto okamihu útok na neho princípom vojenskej nevyhnutnosti.

V. Identifikácia právnych medzier v súčasnej právnej úprave

Dynamický technologický rozvoj bezpilotných systémov v podmienkach recentných ozbrojených konfliktov odhaľuje viaceré nedostatky súčasnej právnej úpravy medzinárodného práva ozbrojených konfliktov. Napriek tomu, že základné zásady tohto odvetvia medzinárodného práva, ako sú zásada ľudskosti, vojenskej nevyhnutnosti, proporcionality alebo rozlišovania, ostávajú vo všeobecnosti aplikovateľné aj na nové technológie, v praxi vznikajú viaceré interpretačné nejasnosti.

Ako už bolo uvedené v tomto príspevku, v súčasnosti absentuje jednotná a všeobecne akceptovaná definícia bezpilotných systémov. Terminologická nejednotnosť následne komplikuje nielen právnu kvalifikáciu jednotlivých druhov bezpilotných systémov, ale aj určenie rozsahu a spôsobov ich použitia v ozbrojenom konflikte v súlade s medzinárodným právom ozbrojených konfliktov.

S uvedeným súvisí aj problematika nedostatočnej úpravy technických a operačných štandardov pre nasadenie bezpilotných systémov.

Ďalším problémom, ktorý je spájaný predovšetkým s použitím autonómnych a poloautonómnych bezpilotných systémov, je otázka vyvedenia zodpovednosti v prípade nesprávneho identifikovania cieľa alebo nesprávneho vyhodnotenia situácie takýmto druhom bezpilotného systému. Algoritmické riadenie predstavuje pre tradičný koncept vyvedenia medzinárodnej zodpovednosti štátu výzvu.

Osobitnú právnu medzeru predstavuje problematika identifikácie a uznania vzdania sa (*hors de combat*) bezpilotnému zbraňovému systému, ktorá tvorí jadro tohto príspevku. Súčasná právna úprava vychádza z predpokladu priameho kontaktu medzi stranami konfliktu, pričom nepočíta s prostredím tzv. technologicky sprostredkovaného bojiska. V dôsledku toho vznikajú otázky týkajúce sa momentu, od ktorého je vzdanie sa účinné, ako aj toho, aké štandardy musí spĺňať jeho rozpoznateľnosť v podmienkach obmedzeného senzorického vnímania.

Spomenuté nedostatky naznačujú, že hoci súčasný právny rámec medzinárodného humanitárneho práva poskytuje dobrú pôdu pre úpravu použitia bezpilotných systémov v rámci ozbrojených konfliktov, jeho aplikácia v podmienkach moderných ozbrojených konfliktov si vyžaduje ďalšie precizovanie a interpretačný rozvoj. Nevyhnutným sa javí predovšetkým spresnenie kritérií účinného vzdania sa v podmienkach využívania bezpilotných systémov, s dôrazom na určenie jednotného momentu vzniku právnych účinkov vzdania sa a s tým spojeným začiatkom osobitnej ochrany osoby ako *hors de combat*.

VI. Záver

⁵¹ *Ibid.* 93.

Rozvoj moderných technológií, medzi ktoré patria aj bezpilotné systémy, zásadným spôsobom mení charakter moderného bojiska a zároveň kladie nové požiadavky na aplikáciu medzinárodného humanitárneho práva. Ako bolo ukázané v tomto príspevku, bezpilotné systémy už nepredstavujú iba podporný nástroj vojenských operácií, ale stávajú sa aktívnym a kľúčovým prvkom interakcie medzi bojujúcimi stranami, vrátane situácií vzdania sa, ktoré majú zásadný význam pre ochranu osôb vyradených z boja.

Na základe príkladov z praxe v rámci ozbrojeného konfliktu medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou je možné konštatovať, že samotný úmysel kombatanta vzdať sa, predovšetkým v prípadoch, keď je časovo alebo priestorovo podmienený, nie je dostačujúci pre to, aby takáto osoba požívala status a ochranu hors de combat. Status *hors de combat* vzniká až vo chvíli, kedy je takýto prejav vôle kombatanta objektívne rozpoznateľný protistranou za súčasného faktického ukončenia nepriateľských aktivít. Bepilotné systémy môžu z určitého hľadiska prispieť k bezpečnejšiemu priebehu vzdania sa, keďže fungujú ako medzičlánok medzi bojujúcimi stranami a znižujú mieru nedôvery a strachu spojenú s bezprostredným kontaktom. Paradoxne, v tomto zmysle môže využitie bezpilotných systémov posilniť humanitárny rozmer ozbrojených konfliktov.

Napriek tomu, že využívanie bezpilotných systémov v súčasných ozbrojených konfliktoch sa stáva čoraz častejším, súčasná právna úprava medzinárodného práva ozbrojených konfliktov nereflektuje špecifiká tzv. technologicky sprostredkovaného bojiska. V poslednej kapitole tohto článku identifikované nedostatky súčasnej právnej úpravy súvisiace s rôznymi aspektmi využívania bezpilotných systémov poukazujú na nutnosť ďalšieho interpretačného rozvoja už existujúcich právnych noriem. Myslíme si, že je nutné do budúcnosti precizovať kritériá pre jednoznačné určenie momentu účinného vzdania sa v podmienkach využívania bezpilotných systémov v rámci ozbrojených konfliktov.

Medzinárodné právo ozbrojených konfliktov poskytuje dodatočne flexibilný základ pre úpravu nových foriem vedenia ozbrojených konfliktov. Jeho aplikácia na nové situácie podľa nášho názoru bude závisieť prioritne od vôle a schopnosti medzinárodného spoločenstva prispôbiť výklad už existujúcich záväzkov novým realitám technologicky sprostredkovaného bojiska.

Použité informačné zdroje:

1. BEDNÁR, D. 2025. *Postmoderné výzvy medzinárodného práva ozbrojených konfliktov. Habilitačná práca*. Trnava : Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2025.
2. Dodatokový protokol I k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov. 1977.
3. Dodatokový protokol II k Ženevským dohovorom z 12. augusta 1949 o ochrane obetí nemedzinárodných ozbrojených konfliktov. 1977.
4. DJI. *Official Website* [online]. [cit. 2026-04-01]. Dostupné na: <https://www.dji.com/>.
5. Haagsky dohovor o zákonoch a obyčajoch pozemnej vojny (Haagsky dohovor IV). 18. októbra 1907.
6. HAMBLING, D. 2024. Giving Up To The Drone: Ukraine Encourages “Non-Contact Surrender”. In: *Forbes* [online]. 14 August 2024 [cit. 2026-04-07]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/davidhambling/2024/08/14/giving-up-to-the-drone-ukraine-encourages-non-contact-surrender>.

7. HRNČIAR, M., KOMPAN, J., NOHEL, J. 2025. The Future of the Battlefield: Technology-Driven Predictions in the Land Domain. In: *Revista Científica General José María Córdova*. 2025, roč. 23, č. 49.
8. INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. *Practice Relating to Rule 47: Attacks Against Persons Hors de Combat* [online]. [cit. 2026-04-06]. Dostupné na: <https://ihl-databases.icrc.org/en/customary-ihl/v1/rule47>.
9. KIRICHENKO, D. 2026. Russian Soldiers Are Now Surrendering to Ukrainian Drones and Robots. In: *Forbes* [online]. 11 March 2026 [cit. 2026-04-05]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/davidkirichenko/2026/03/11/russian-soldiers-are-now-surrendering-to-ukrainian-drones-and-robots/>.
10. SANTORA, M. 2022. Surrender to a Drone? Ukraine Is Urging Russian Soldiers to Do Just That. In: *The New York Times* [online]. 20 December 2022 [cit. 2026-04-06]. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2022/12/20/world/europe/ukraine-russia-surrender-drone.html>.
11. MILANOVIĆ, M. 2022. Treatment of Persons Hors de Combat in the Russo-Ukrainian War. In: *EJIL: Talk!* [online]. 7 March 2022 [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://www.ejiltalk.org/treatment-of-persons-hors-de-combat-in-the-russo-ukrainian-war/>
12. NATIONAL AIR AND SPACE MUSEUM. *Pioneer RQ-2A UAV* [online]. [cit. 2026-04-02]. Dostupné na: https://airandspace.si.edu/collection-objects/pioneer-rq-2a-uav/nasm_A20000794000.
13. NATIONAL INSTITUTE OF STANDARDS AND TECHNOLOGY. *Autonomy Levels for Unmanned Systems (ALFUS) Framework, Volume I: Terminology*. Special Publication 1011, Version 1.1. September 2004.
14. INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS. *Practice Relating to Rule 47: Attacks Against Persons Hors de Combat* [online]. [cit. 2026-04-02]. Dostupné na: <https://ihl-databases.icrc.org/en/customary-ihl/v1/rule47>.
15. O'GRADY, S. 2025. Russians' surrender to Ukrainian robot marks further transformation of war. In: *The Washington Post* [online]. 20 October 2025 [cit. 2026-04-03]. Dostupné na: <https://www.washingtonpost.com/world/2025/10/20/ukraine-russia-battlefield-land-drones>.
16. Project of an International Declaration concerning the Laws and Customs of War. 1874.
17. REEVES, S., WALLACE, D. A.; HART, C. 2023. Technologically Enabled Surrender Under the Law of Armed Conflict. In: *Chicago Journal of International Law (Online)*. 2023, roč. 2, č. 2 [online]. [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=4502533>
18. Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu. 1998.
19. SCHMITT, M. N. 2018. The Rule of Surrender in International Humanitarian Law. In: *Israel Law Review*. 2018, roč. 51, č. 1.
20. SOLIS, G. D. 2010. *The Law of Armed Conflict: International Humanitarian Law in War*. Cambridge : Cambridge University Press, 2010.
21. STEWART, R. The Shifting Battlefield: Technology, Tactics, and the Risk of Blurring Lines in Warfare. In: *Humanitarian Law & Policy Blog (ICRC)* [online]. 22 May 2025 [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://blogs.icrc.org/law-and-policy/2025/05/22/the-shifting-battlefield-technology-tactics-and-the-risk-of-blurring-lines-of-warfare/>
22. SZULC, T. 2025. *Methods and Techniques for Countering Unmanned Combat Assets on the Modern Battlefield*. In: *Science & Military Journal*. 2025, roč. 20, č. 2.
23. The Laws of War on Land (Oxford Manual).
24. Ukraine's new use for drones: persuading Russians to surrender. In: *The Times* [online]. [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/ukraine-drones-russian-surrender-70ghhv3x2>
25. UNITED STATES. Department of Defense. Office of General Counsel. *Department of Defense Law of War Manual*. June 2015 (updated July 2023) [online]. [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://media.defense.gov/2023/Jul/31/2003271432/-1/-1/0/DOD-LAW-OF-WAR-MANUAL-JUNE-2015-UPDATED-JULY%202023.PDF>

26. WAR DEPARTMENT. *General Orders No. 100: Instructions for the Government of Armies of the United States in the Field (Lieberov Kódex)*. 24 April 1863.
27. STROZEWSKI, Z. 2022. 'I Want to Live' Project Reveals How Hotline Captures Russian Soldiers. In: *Newsweek* [online]. 16 November 2022 [cit. 2026-04-09]. Dostupné na: <https://www.newsweek.com/i-want-live-project-reveals-how-hotline-captures-russian-soldiers-1760018>.